

Utbildningsinspektion i rektorsområdet Kilen Älgårås

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Kilen/Älgårås	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	239
Skolbarnsomsorg	121
Förskoleverksamhet	106
Förskoleklass	43
Särskola	8

Utbildningen vid rektorsområdet Kilen/Älgårås omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem samt grundskola till och med årskurs 5. Vid Kilens skola finns också särskola i form av träningsskola och elever i grundsärskolan är integrerade i grundskoleklasser. För elever mottagna i särskolan ansvarar rektorn för Stöd- och resursenheten.

I nära anslutning till Kilens skola bor många av eleverna medan Älgårås skola har flera elever som åker dit med skolskjuts.

Rektorsområdet leds av en rektor och en biträdande rektor som till viss del har delat upp arbetet så att rektorn mest arbetar mot grundskolan. Det finns ett administrativt stöd som motsvarar 40 procent av en heltidstjänst.

En elev från Älgårås skolas är placerad i en särskild undervisningsgrupp som Stöd- och resursenhetens rektor ansvarar för.

Kilens skolas elever och pedagogiska personal arbetar i en organisation som består av två arbetslag. Ett arbetslag består av förskoleklass till och med årskurs 2 och ett består av årskurs 3-5. Samtliga årskurser har två klasser utom årskurs 2 som består av tre klasser.

Vid Älgårås skola är eleverna indelade i tre grupper; förskoleklass till och med årskurs 2, årskurs 3-4 samt årskurs 5. Viss tid kommer femåringar från förskolan till skolan för att samarbeta med de fyra flickorna i förskoleklassen.

Kilens skola som är ganska ny byggdes 1982 och lokalerna är handikappanpassade. Älgårås skola är från 1950-talet. Skolan hade tidigare en lokal styrelse.

Kommunen befinner sig i ett skede där en utredning av lokaler är aktuell och elever och personal känner viss oro inför framtiden. Denna diskussion präglar till viss del verksamheten. I hela kommunen pågår även ett projekt som syftar till att förbättra undervisningen i matematik.

Genomförandet av inspektionen i Kilen Älgårås rektorsområde

Skolverket sände den 1 december 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Kilen/Älgårås rektorsområde har bestått av undervisningsråden Agneta Kristensson och Susanna

Åhgren. Besök i rektorsområde Kilen/Älgårås ägde rum den 4 mars och den 10 mars 2004. Den 18 februari inleddes inspektionen i kommunen med intervjuer och samtal med företrädare för personalen, ledningsgruppen bestående av rektorer och förvaltningschef samt utbildningsnämndens presidium. Syftet var att presentera och informera om kommande inspektion samt att få en första uppfattning av verksamheten. Under denna inledande dag deltog också personal och skolläring från rektorsområdet Kilen/Älgårås. Den 13 maj 2004 redovisade inspektörerna intryck och tendenser av inspektionen och diskuterade dessa tillsammans med elever, personal, rektorer, förvaltningschef och politiker.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Kilen Älgårås rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Övrig information för inspektionen har varit den kvalitetsgranskning som Skolverket genomförde i Töreboda kommun år 2002.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Enligt rektorn diskuterar personalen vid Kilens skola och Älgårås skola normer och värden mycket och det är ofta vardagliga frågor som är underlag för diskussionen. Rektorn anser att detta är en av skolans viktigaste frågor och menar att det är i vardagen och i mötet med eleverna som diskussionen skall föras. Eftersom Kilens skola är den bäst handikappsanpassade skolan i kommunen, samt att också särskolans elever är integrerade där, blir det möjligt att konkret arbeta med värdegrundsfrågor, menar rektor. Som exempel på satsningar i arbetet med normer och värden nämner hon bland annat Charlie-projektet. Hon påtalar

också hur viktigt det är att personalen möter barnen med respekt och att ingen får vara ironisk eller på annat vis kränkande mot eleverna.

En elev uttrycker sin känsla för relationen till lärarna som att de är ”mittemellan snälla”, vilket eleven förklarar innebär att lärarna ibland är snälla, ibland glada och ibland stränga.

Eleverna vid Kilenskolan visar på olika sätt att de är trygga och glada vid inspektionstillfället. Inspektörerna får nyfikna frågor och glada hälsningar då de går runt i skolan. På olika vis och i olika sammanhang märks det också att det bland barnen är en mjuk och fin samtaltston då de samtalar med varandra. I förskoleklassen finns en rutin att varje vecka slumpvis, genom att dra en lapp, utse en elev som ”veckans stjärna”. Detta innebär att eleven just denna vecka får extra uppmärksamhet och stor möjlighet att påverka och välja aktiviteter.

Lärarna vid Kilenskolan betonar att alla elever måste få känna att de lyckas och att man som lärare måste kunna individualisera undervisningen. De hoppas också att barnen känner att de har inflytande.

Vid intervjun betonar lärarna vikten av att eleverna är delaktiga och att man som lärare måste ha en insikt om att pedagogiskt möta dagens barn, vilket bland annat innebär att hålla diskussionen om meningsfullheten i lärandet vid liv. Inspektörsteamet finner också exempel på undervisningssituationer där eleverna har inflytande över såväl innehåll som arbetssätt. Dock finns det också undervisningssituationer där alla elever har samma text framför sig, där aktiviteten bland eleverna är låg och några elever verkar vara ovetande om vad de arbetar med och varför de skall göra detta.

Vid Älgårås skola berättar lärarna direkt om en satsning för att förbättra språkbruket i skolan. Denna satsning kallas ”Taltvätt” och innebär att alla kränkande ord och uttryck skall bort från skolan. Lärarna fångade förra året upp olika exempel på nedsättande språkbruk och satte upp dem på stora anslag. Tillsammans med föräldrarna lyftes problemet och ett aktivt arbete för att förbättra språkbruket inleddes. Som ett uttryck för skolans satsning skapades en brosch som eleverna fick tävla om att designa.

Två gånger per år genomförs på Älgårås skola en trivselenkät där elever får möjlighet att uttrycka hur relationen är eleverna emellan. Eleverna uppger att alla elever inte alltid är snälla och att de ibland upplever att lärarna kommer in för sent i konflikter. Att eleverna skulle kunna vända sig till rektorn har de inte tänkt på.

Eleverna vid Älgårås skola anser att de inte kan vara med och påverka undervisningens innehåll och arbetsformerna i skolan och att det finns förbud på skolan som de inte riktigt förstår. Dessa gäller olika lekar, att kasta snöboll eller att klättra i träd. De pekar också på vikten av att lärare bemöter eleverna väl och tar dem på allvar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att personal och elever vid rektorsområdet arbetar väl med de nationella målen och att skolorna i vardagen skapar tillfällen till värdegrundsarbete. Eleverna i skolorna utvecklar normer, värden och förhållningssätt som ligger i linje med de nationella målen i läropla-

nen. Att öka elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande bör för skolorna vara en angelägen uppgift.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Enligt kvalitetsredovisningen för år 2003 betonas vikten av att skapa situationer så att eleverna aktivt får arbeta, fundera, söka, ta ställning och kritiskt granska för att se sammanhang och bearbeta information till kunskap.

Av rektorsområdets kvalitetsredovisning för 2003 framgår att resultatet av Skolverkets nationella prov, visar att av 47 elever i årskurs 5 når:

- 44 av eleverna målen i svenska,
- 44 av eleverna målen i matematik och
- 45 av eleverna målen i engelska.

Som underlag använder sig skolorna bland annat också av Skolverkets diagnoser. I Töreboda kommun finns dessutom ett beslut att använda "portfolio" som ett förhållningssätt till att bland annat dokumentera elevernas utveckling och lärande. Enligt inspektörsteamet används detta sätt att dokumentera elevernas lärande i större eller mindre utsträckning av olika lärare.

Eleverna vid förskoleklassen på Kilensskolan visar hur de har sig själva som måttstock för att få uppfattning om längdmått. Vid varje självporträtt finns också ett snöre med deras längd. I årskurs 1 berättar en elev att han är säker på att han snart skall kunna läsa. I årskurs 2 finns bokstäver formade av pinnar som barnen har skapat efter en skogsutflykt.

Inspektörsteamet noterar ett exempel på undervisning som skall öka elevernas förståelse i matematik. Elever kryper på golvet och placerar ut knappar av olika storlek, samtidigt som de har i uppgift att reflektera över längd och antal. Eleverna funderar och läraren är tydlig med att betona att detta inte är någon tävling, utan här gäller det att tänka.

Det är angeläget att tydligt visa på målen, anser lärarna vid Kilensskolan, men de medger att det tenderar till att bli en tyngdpunkt för ämnena svenska, matematik och engelska. Som exempel på bearbetning av kursplanerna nämner de arbetet med "Mattehuset" och "Bokhyllan", där målen i de olika ämnena har konkretiserats. Föräldrarna ser detta som ett redskap för att få information om och underlag för att kunna följa barnens kunskapsutveckling. Samtidigt lyfter lärarna också vikten av att alla kunskaper måste beaktas. Att kunna klä på sig och kunna knyta sina skor är en viktig kunskap att erövra när man är liten och även dessa kunskapsmål måste skolan uppmärksamma.

Bland de äldre eleverna vid Kilens skolan redovisas historiska kunskaper genom att de inför kamraterna presenterar och diskuterar olika fakta kring Magnus Ladulås. Läraren kommenterar och problematiserar tillsammans med eleverna. I rummet intill har eleverna drama och med stor glädje, iförda hjälmar, har de som uppgift att improvisera olika djur. Dramapedagogen har uppgiften att i samtliga kommunens skolor stimulera elevernas utveckling.

Lärarna vid Älgårås skola menar att de har de nationella kursplanernas mål som underlag, men uttalar också att de har en form av årskursvisa mål. Några av eleverna känner inte till vad de skall lära sig, utan menar att det är lärarna som bestämmer. De litar också på att lärarna vet vad eleverna kan och skall kunna, men menar att det hade varit intressant att känna till målen. Inför övergången till Centralskolan är eleverna tveksamma till om de mottagande lärarna kommer att få veta vad de kan. Lärarna vid Älgårås berättar att det finns rutiner för överlämnandet av eleverna, men menar att kontakten med eleverna helt bryts efter årskurs 5.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att måluppfyllelsen vid rektorsområdet är god och att det finns en ambition hos lärarna att konkretisera målen. Skolorna bör dock ytterligare ge eleverna möjlighet till att få en uppfattning om kunskapsmålen.

I kommunen finns beslut om att alla verksamheter skall använda "portfolio" som ett förhållningssätt till att dokumentera utveckling och lärande. Inom rektorsområdet kan användningen av "portfolio" öka och användas av fler lärare som ett redskap för att möjliggöra att såväl följa som bättre kommunicera och konkretisera elevernas utveckling och lärande.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Vid rektorsområdet Kilen/Älgårås arbetar en skolsköterska som har mottagning under viss tid av veckan. Skolsköterskan är också en del av det kommunala resursteam som arbetar centralt.

Inflytande för föräldrar inom rektorsområdet Kilen/Älgårås sker genom att en föräldragrupp träffas en gång i månaden. Föräldragruppen består av två föräldrarepresentanter per klass och representanter från förskolans föräldrar. Personarepresentanter från de olika verksamheterna ingår också i föräldragruppen. Rektorsområdet Kilen/Älgårås har rutiner för och arbetar med såväl klassråd som elevråd. Rektorn är med på alla elevråd och menar att detta ger tyngd åt verksamheten.

Kilenskolan och Älgårås skola har en gemensam handlingsplan mot mobbning och rasism, där det dock inte framgår om föräldrarna kontaktas i ett tidigt skede. Snarare verkar det som om skolorna avvaktar med detta. Enligt rektorn är det dock så att när det inträffar något så informeras föräldrar i ett tidigt skede och att mobbningsteamet också direkt rapporterar signaler till rektorn. Planen är inte daterad, den berör enbart relationer elever emellan och innefattar inte heller hur arbetet skall ske förebyggande mot kränkande behandling.

Rektorn menar att det är viktigt att skapa goda sociala miljöer. Det är, enligt denne, inte alltid så självklart att små grupper är bra för eleverna ur social synvinkel och ger som exempel att en grupp om 10 elever varav 3 är flickor kan vara mycket sårbar. Ständigt förs en diskussion vid skolan om att finna en väl fungerande organisation och rektorn ser att större grupper med elever och lärare som kan samarbeta och på olika sätt bidra med sitt kunnande, är något att sträva emot.

Lärarna vid Kilenskolan anser att det är viktigt att ha ett förhållningssätt som innebär att man möter elever som man själv vill bli bemött. På flera ställen i skolan finns det ljusblå anslag där det står: "Varken vuxna eller barn får kränka någon i ord eller handling." Under inspektionen märks flera situationer då barn i behov av särskilt stöd leker och samarbetar med ömsesidig tolerans och respekt. Som ett exempel för att öka kontakterna mellan elever i olika åldrar och all personal har skolan något man kallar "Kompisdagen", då extra stor vikt läggs vid sociala aktiviteter.

Vid Älgårås skola lyfter eleverna fram att de uppskattar den lilla skolan och att det känns tryggt att alla känner alla. Dock saknar eleverna insikt om varför vissa regler finns och de menar att fritidsverksamheten har alla roliga lekredskap. Vissa elever anser att de har mycket läxor och eftersom flera också har lång väg till skolan och många fritidsintressen innebär det att de ibland känner sig pressade.

För att stärka självkänslan hos eleverna och aktivt arbeta med värderingar har lärarna vid vissa perioder skapat könshomogena elevgrupper vid Älgårås skola och då har skolsköterskan också medverkat.

Eleverna får möjlighet till fysisk aktivitet i stort sett varje dag. På olika sätt arbetar skolan för att uppnå de nationella hälsomålen. Genom att skolan uppmärksammar kost och livsstilsfrågor och att ge eleverna ökad kunskap i dessa frågor.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att det finns formella strukturer för inflytande och delaktighet vid skolorna. Inspektörerna menar också att den pedagogiska vardagen ger exempel på att skolorna framgångsrikt arbetar med frågor kring arbetsmiljö och delaktighet. Skolorna har en gemensam plan mot mobbning och rasism. Planen bör dock också omfatta hur arbetet skall ske mot kränkande behandling och relationer mellan samtliga i skolan verkamma. Dessutom bör det av planen framgå hur och när föräldrar kontaktas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Kvalitetsredovisningen beskriver i en bilaga, kallad årsplanen, vilka åtgärder som skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Skolorna inom rektorsområdet Kilen/Älgårås arbetar efter var sin "Årsplan". På frågan om den är ett levande dokument svarar rektorn att den är en grund för verksamheten. Den revideras årligen och finns som underlag bland annat vid studiedagarna. Rektorn menar också att det är viktigt att föra diskussioner om verksamhetens riktning och att det alltid finns många åsikter. Några lärare vid Kilensskolan omfattas av den lärarutbildning, som kallas SÄL-projektet, och den nära kopplingen till högskolan innebär att dessa lärare ofta bidrar och tillför mycket till diskussionen, menar rektor.

Kilen/Älgårås rektorsområde har rutiner för att upptäcka och identifiera elevers behov av särskilt stöd. Då elever är i behov av särskilt stöd kommer läraren till rektorn och beskriver situationen. Rektorn förhör sig om läraren har pratat med föräldrarna och eventuellt kan detta leda till en elevvårdskonferens. Inför konferensen har skolan förberett sig och kan presentera olika strategier för föräldrarna. Ofta finns också från tidigare utvecklingssamtal information att ge. Det är rutin att skriva protokoll från elevvårdskonferensen direkt, så att föräldrarna har det i handen efter mötet.

Om skolan anser att det finns problem gör rektorn en ansökan till Stöd- och resursenheten och föräldern är alltid delaktig vid denna ansökan. Stöd kan då ibland ges i form av handledning till personalen av specialpedagogerna från Stöd- och resursenheten. Som exempel från vardagen lyfter en lärare vid Älgårås skola, att det efter avslutat uppdrag från Stöd- och resursenheten kan kännas som att man som lärare står ensam när specialpedagogen har dragit sig tillbaka i arbetet kring en elev.

Kring elever med funktionshinder finns goda rutiner att möta och undervisa eleverna. Samarbetet med habiliteringen fungerar väl, menar rektorn. Vid Kilensskolan finns vid inspektionstillfället flera elever med olika behov.

I de åtgärdsprogram som inspektörsteamet tagit del av är inte hållningen att beakta elevernas positiva sidor helt tydlig. Däremot är elevens brister noga formulerade och där är också tydliga instruktioner för att komma till rätta med dessa. Målen är mer av karaktären att de är möjliga att nå på sikt, snarare än att se som redskap för att höja elevernas självförtroende och kunskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att årsplanen ger underlag för den pedagogiska diskussionen och visar på rektorsområdets riktning. Lärarna som omfattas av den särskilda lärarutbildningen, SÄL, ger också tydligt impulser till stimulerande diskussioner. Arbetet med att, efter samråd med elev och föräldrar, utforma åtgärdsprogram bör i högre grad fokusera på elevens styrkor och vara konkreta redskap i vardagen

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Rektorn har lärarutbildning, har arbetat i kommunen i flera år och har också genomgått den statliga rektorsutbildningen. Tidigare var hon rektor vid Björkängskolan och ser fördelar med att inom kommunen förändra sin arbetssituation och stimuleras av olika uppdrag. I rektorns ansvar ingår att tillsammans med biträdande rektor leda två förskolor, två fritidshem och två skolor belägna i Töreboda och i Älgårås. Rektorn uppskattar att ungefär hälften av arbetstiden går till pedagogiska arbetsuppgifter samt uppger att det geografiska avståndet mellan skolorna försvårar uppdraget.

Elever och personal vid Kilensskolan är väl förtrogna med vem som är rektor, och menar att hon syns och finns i skolan. Personalen vid Kilensskolan ser inga bekymmer med att rektor har ansvar för två skolor. De menar att de klarar ut det mesta själva och att rektor prioriterar de viktigaste frågorna. Som exempel på rektorns ledarskap nämns att de lärande samtal som rektor för med personalen är mycket uppskattade.

Vid Älgårås skola är situationen annorlunda. Den nuvarande rektor är den tredje på kort tid och personalen uttrycker till viss del att de saknar en egen rektor som alltid är på plats och som även kan ta itu med praktiska frågor.

Rektorsområdets kvalitetsredovisning är utarbetad enligt en kommunal mall och underlaget diskuteras fram i arbetslaget. Till viss del är redovisningen styrd, men skolorna har även möjlighet att föra fram lokala målsättningar och resultat. Redovisningen beskriver dock oftast inte vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte har uppnåtts.

Rektor menar att det är tydligt att flera års arbete med kvalitetsredovisning nu ger resultat och att det känns som om alla förstår vikten och värdet av ett gott kvalitetsarbete. Personalen verkar till viss del vara förtrogen med att arbetet med kvalitetsredovisningen äger rum på verksamhetsnivån och inte bara är en produkt från rektorsexpeditionen. Redovisningen beskriver dock inte vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte har uppnåtts. Ännu så länge finns inga rutiner för att sprida kvalitetsredovisningen. Enligt rektor säkerställer lärarna

kvaliteten i det pedagogiska arbetet genom att förbereda sig väl för utvecklingssamtal och uppföljningar under året. De har också bra rutiner för att kontrollera elevernas kunskaper.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolorna leds av en rektor som är väl förtrogen med verksamheten. Dock kan skolledningen ytterligare verka för att öka personalens förståelse för nuvarande ledningsorganisation vid Älgårås skola.

En arbetsplan och kvalitetsredovisning finns vid rektorsområdet men det bör tydligare framgå att varje skola har en egen kvalitetsredovisning. Åtgärderna för att öka måluppfyllelsen kan bli mer tydliga och beskriva vilka åtgärder som skolan avser vidta när målen inte har uppnåtts.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Töreboda kommun har information om möjligheten att välja skola och det innebär att fem elever som områdesmässigt tillhör andra skolor har valt Kilens skolan. Elever med olika funktionshinder går på Kilens skolan och lokalerna är anpassade för olika behov.

Eleverna inom rektorsområdet Kilen/Älgårås fortsätter i årskurs 6 på Central skolan och får då undervisning i franska, tyska eller spanska.

Vid Kilens skolan och Älgårås skola finns skolbarnsomsorg i form av fritidshem i nära anslutning till skolan. Det finns personal som arbetar dels i skolan som arbetar dels att de arbetar som fritidspedagog på fritidshemmet. Vid skolorna i rektorsområdet Kilen/Älgårås är fritidshemmen inrymda i skolan och det finns en samverkan mellan verksamheterna.

I rektorsområdet Kilen/Älgårås finns inget behov av vare sig undervisning i svenska som andraspråk eller modersmål.

Inom ramen för elevens val får eleverna välja bland skolans övriga ämnen, enligt lärarna. Varje lärare har oftast enbart sin egen klass, men eleverna uppfattar inte att "Elevens val" är något som de märker av eller vet när de har.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att föräldrarna har möjligheter att välja skola inom kommunen. Vidare finner inspektörerna att elevens val inte erbjuds på ett tillfredsställande sätt.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Av områdets personal har 89 procent adekvat utbildning och ingen outbildad personal har tillsvidare tjänst. Från det projekt som kommunen kallar ”ALLT-projektet” finns en extra personal anställd vid Älgårås skola.

Under våren arbetas med att fördela de resurser skolan har fått tilldelade. Dels beaktas antalet klasser, dels de elever som är i behov av särskilt stöd. Lärarna får föra fram och motivera vilka elever som är i behov av stöd. Rektorn presenterar sedan tillsammans med biträdande rektorn och företrädare för personalen ett förslag till resursfördelning som presenteras på en arbetsplatsträff. Åsikter från företrädare från kommunens stöd- och resursenhet beaktas. Vid en senare arbetsplatsträff fattas beslut. Behoven liksom resursanvändningen kan under läsåret förändras, men klassindelningen ligger fast.

Det finns vid Kilenskolan en nära kontakt med Lärarutbildningen vid Högskolan Skövde som tydligt ger skolan impulser, och även fungerar stärkande för den pedagogiska självkänslan.

I skolorna har samtliga lärare adekvat utbildning. Inspektörsteamet anser det värt att notera att det finns en utmaning för rektorsområdet att hantera det skifte som innebär att lärare med gammal stadietutbildning kommer att minska medan den nya typen av lärare kommer att öka och snart vara i majoritet.

Personaltätheten vid förskolan innebär att det finns 5,2 barn per årsarbetare. Vid grundskolan är antal lärare per 100 elever 7,5 och inom skolbarnsomsorgen finns det 13,9 barn per årsarbetare.

Eleverna vid rektorsområdet Kilen/Älgårås är tillgodosedda med såväl traditionella som andra läromedel. Datorer är nu mer eller mindre ett naturligt inslag för eleverna att tillägna sig information. Inspektörsteamet finner att elever i de yngre åldrarna har stor möjlighet att med olika läromedel och material på ett lekfullt sätt stimuleras till utveckling och lärande.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resurserna för den pedagogiska verksamheten förefaller vara goda. Vid Kilenskolan får personalen utveckling och stimulans genom kontakten med högskolan.

Sammanfattande bedömning

Rektorsområdet Kilen/Älgårås arbetar bra med att skapa förutsättningar för att nå de nationella målen. Skolorna verkar i vardagen för att utnyttja tillfällen till värdegrundsarbete. Måluppfyllelsen är vid rektorsområdet relativt god och det finns en ambition hos lärarna att för eleverna tydligt konkretisera målen. Den särskilda lärarutbildningen, SÄL, och kontakten med högskolorna ger också impulser till stimulerande pedagogiska diskussioner.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- användningen av "portfolio" kan öka och användas av fler lärare som ett redskap för att möjliggöra att såväl följa som bättre kommunicera och konkretisera elevernas utveckling och lärande,
- av handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör också framgå att relationer mellan samtliga i skolan verksamma omfattas av planen. Dessutom bör det av planen framgå hur och när föräldrar kontaktas,
- skolan bör ytterligare öka elevernas inflytande över sitt eget lärande och ge eleverna en ännu tydligare uppfattning om kunskapsmålen,
- arbetet med att, efter samråd med elev och föräldrar, utforma åtgärdsprogram bör i högre grad fokusera på elevens styrkor och vara konkreta redskap i vardagen,
- ledningsfunktionen vid Älgårås skola kan ytterligare verka för att öka personalens förståelse för nuvarande ledningsorganisation och
- rektorsområdets kvalitetsredovisning beskriver i en bilaga, kallad årsplanen, vilka åtgärder som skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Förslagen till åtgärder kan bli tydligare och mer konkreta. Det bör vidare tydligare framgå att varje skola har en egen kvalitetsredovisning.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Skolorna erbjuder inte elevens val i enlighet med 2 kap.19-20 §§ grundskoleförordningen.

Datum	Ort
2004-05-27	Göteborg

Agneta Kristensson
Susanna Åhgren